

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Αναπόσπαστο μέρος της χριστιανικής ταυτότητας ο πατριωτισμός

Γνωστό πολιτικό επιστήμονα κ. Ν. Ζλόμπιν φιλοξένησε στην εκπομπή «Εκκλησία και κόσμος» της 15^{ης} Δεκεμβρίου 2012, την οποία παρουσίασε στον τηλεοπτικό σταθμό «Ρωσία 24», ο Μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνας, Πρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας.

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Αγαπητοί αδελφοί και αδελφές, χαίρετε. Παρακολουθείτε την εκπομπή «Εκκλησία και κόσμος». Σήμερα φιλοξενούμε τον πολιτικό επιστήμονα, ιστορικό και ειδικό στον τομέα Αμερικανικών Σπουδών κ. Νικόλαο Ζλόμπιν και θα μιλήσουμε για την Αμερική. Κ. Νικόλαε, χαίρετε.

Ν. Ζλόμπιν: Σεβασμιώτατε, χαίρετε. Σας ευχαριστώ για την πρόσκληση να συμμετάσχω στην εκπομπή και για την ευκαιρία να συζητήσω μαζί σας προβλήματα Ρωσίας, Αμερικής καθώς και τα θρησκευτικά προβλήματα. Πράγματι θέλω να ξεκινήσω με την Αμερική. Πρόσφατα εκεί έχουν γίνει οι προεδρικές εκλογές και σύμφωνα με τα αποτελέσματα η χώρα διχάσθηκε σε δυο στρατόπεδα: εκείνο των Ρεπουμπλικανών και εκείνο των Δημοκρατικών. Ως εκ τούτων είναι πολύ ενδιαφέρον πως, κατά τη γνώμη σας, πρέπει να αντιδράσει η χριστιανική Εκκλησία σε αυτό το σχίσμα. Είναι σε θέση να βοηθήσει στην επίλυση αυτών των πολιτικών προβλημάτων; Είναι σε θέση να ενώσει τη χώρα, εν προκειμένω την Αμερική, με βάση κάποιες αξίες, προτεραιότητες, ή μήπως η Ορθοδοξία, η χριστιανική Εκκλησία και η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας δεν ενδιαφέρεται γι' αυτές τις πολιτικές διαφωνίες;

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Ήταν πολύ ενδιαφέρον να παρακολουθήσουμε τις εκλογές. Επισκεπτόμην την Αμερική μόλις λίγες μέρες πριν την ψηφοφορία, όταν ξέσπασε ο τυφώνας, και επικοινωνούσα με αρκετούς Αμερικανούς, κυρίως με τους θρησκευόμενους. Κατεξοχην ήταν υπέρ του Μιττ Ρόμνι. Αυτό ήταν μια έκπληξη για μένα, διότι προτού έρθω στην Αμερική στα ρωσικά ΜΜΕ διάβασα ότι ο Ρόμνι τασσόταν κατά της Ρωσίας, χαρακτηρίζοντας αυτή ως την γεωπολιτικό εχθρό υπό τον αριθμό 1. Επί αυτού μίλησα ακόμα με τον Πρόεδρο των ΗΠΑ κ. Μακφόντ. Μου προκαλούσε έκπληξη το γεγονός ότι οι θρησκευόμενοι έδειξαν μεγαλύτερη προτίμηση για τη Ρόμνι λόγω του συντηρητισμού του, της υπεράσπισης των παραδοσιακών αξιών, και επειδή είναι παραδειγματικός οικογενειάρχης και πατέρας των πέντε υιών. Ταυτόχρονα εκπροσώπει τους μορμόνες, τους οποίους ως Ορθόδοξοι χριστιανοί, θεωρούμε μια αίρεση.

Σχετικά δε με τον Ομπάμα, οι παρεμβάσεις του υπέρ των ενώσεων ομοφύλων, η φιλελεύθερη πολιτική του στο θρησκευτικό τομέα δεν προκάλεσε ιδιαίτερες συμπάθειες των χριστιανών οπαδών παραδοσιοκρατίας, οι οποίοι είναι πάρα πολλοί στην Αμερική.

Πράγματι, η κοινωνία διεσπάσθη σχεδόν σε δυο τμήματα, διότι σύμφωνα με τις ψήφους των εκλεκτόρων κέρδισε ο Ομπάμα, αλλά σύμφωνα με τον γενικό υπολογισμό ο Ρόμνι ήταν εκείνος, ο οποίος συγκέντρωσε λίγο περισσότερες ψήφους. Ήταν πολύ ενδιαφέρουσα η ίδια η διαδικασία. Δείχνει εν πολλοίς την κατάσταση, όπως αυτή διαμορφώθηκε στην αμερικανική κοινωνία. Εξ αρχής η Αμερική δεν ήταν απλά μια χώρα πολλών θρησκευτικών ομολογιών, αλλά η χώρα, όπου η συμβίωση διαφορετικών ομολογιών ήταν μια αφετηρία, άλλωστε στην Αμερική δεν υπάρχει απλά μια θρησκευτική πλειοψηφία. Αυτό είναι οφθαλμοφανές, όταν διασχίζοντας κάποιο προάστιο της Νέας Υόρκης, πρώτον βλέπουμε μια Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, προχωρώντας τρία σπίτια μπροστά βλέπουμε έναν Ορθόδοξο Ναό, εν συνεχεία μια Εκκλησία Βαπτιστών, αργότερα έναν ευκτήριο οίκο μιας κάποιας άγνωστης για μάς ομολογίας. Και όλες αυτές συνυπάρχουν ειρηνικά.

N. Ζλόμπιν: Μάλιστα, αυτή η κατάσταση είναι τυπική για την Αμερική. Αλλά η Αμερική είναι διχασμένη για πολιτικούς λόγους και οι Αμερικανοί χριστιανοί και θρησκευόμενοι άνθρωποι είναι αναγκασμένοι να προβαίνουν σε πολιτική τους επιλογή. Ορισμένοι εξ αυτών βλέπουν την Εκκλησία τους ως θεσμό, ο οποίος πρέπει να τους υποδείξει ποιον να ψηφίσουν. Η Αμερική είναι μια πολύ θρησκευόμενη χώρα, αλλά από τη μια η Εκκλησία δεν εμπλέκεται άμεσα στη πολιτική διαδικασία, ενώ από την άλλη, σε όλα τα βασικά ζητήματα, τα οποία διχάζουν την Αμερική, η Εκκλησία ακολουθεί μια συγκεκριμένη θέση. Έχετε Εσείς προσωπικά ή μήπως έχει η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας εν γένει μια άποψη επί αυτού; Π. χ. ποια είναι θέση της Εκκλησίας απέναντι στην κρατική χρηματοδότηση των θρησκευτικών σχολείων, των κύκλων διαλέξεων με θέμα τη θρησκεία στα κρατικά Πανεπιστήμια, ή απέναντι στους «γάμους» ομοφύλων, τις αυτοκτονίες, τη θανατική ποινή; Πολύ διχαστικά λειτουργεί σήμερα για τους Αμερικανούς η στάση στο θέμα των εκτρώσεων: μεταξύ του Ρόμνι και του Ομπάμα, καθώς και μεταξύ των οπαδών τους διεξήχθη πολύ σοβαρή συζήτηση επί του θέματος. Ποιο ρόλο εν προκειμένω πρέπει να διαδραματίζει η Εκκλησία; Άλλωστε δεν είναι ότι τα θέματα απλά ενδιαφέρουν τους ανθρώπους, τους διχάζουν. Οι Ορθόδοξοι χριστιανοί ανήκουν και στα δυο στρατόπεδα. Οι μεν όπως και οι δε έχουν αρκετά μελετημένα επιχειρήματα. Πως να βγάλουμε άκρη εδώ;

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Όταν μιλάμε για την «Εκκλησία» στα πλαίσια της Αμερικής πρέπει να προσδιορίσουμε εξ αρχής περί ποιας Εκκλησίας πρόκειται. Όταν στις ΗΠΑ εγείρεται το θέμα του ήθους όλες οι Εκκλησίες διαιρούνται σε δυο μεγάλες ομάδες: παραδοσιακών και φιλελεύθερων. Στην παραδοσιακή πτέρυγα ανήκουν η Ορθόδοξη Εκκλησία, η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, πολύ μεγάλες βαπτιστικές κοινότητες, οι ούτως λεγόμενοι Ευαγγελικοί, οι οποίοι τάσσονται υπέρ της παραδοσιακής οικογένειας, κατά του ηθικού φιλελευθερισμού στην κοινωνία, φρονούν ότι οι πιστοί έχουν δικαίωμα να διαπαιδαγωγούν τα παιδιά τους μέσα στο πνεύμα της θρησκείας. Είναι πάρα πολύ αυτοί οι άνθρωποι στην Αμερική. Ίσως δεν είναι όλοι οι τηλεθεατές μας που γνωρίζουν ότι η Αμερική είναι μια θρησκευόμενη χώρα. Οι Αμερικανοί δεν ταυτίζονται απλά με μια ή άλλη ομολογία: περίπου 50 % των κατοίκων των ΗΠΑ εκκλησιάζονται τακτικά.

N. Ζλόμπιν: Πρόσφατα σε γνώση μου περιήλθαν αποτελέσματα μιας δημοσκοπήσεως: άθεοι θεωρούν τον εαυτό τους μόνο περίπου 6% Αμερικανοί, δηλαδή πρόκειται για μια μικροσκοπική μειονότητα. Πολλοί Αμερικανοί δεν ταυτίζονται με μια συγκεκριμένη Εκκλησία, αλλά πιστεύουν στον Θεό γενικά. Έχετε απολύτως δίκιο ότι είναι μια πάρα πολύ θρησκευόμενη και παραδοσιακή χώρα. Στη Ρωσία όμως είναι δύσκολο να το καταλάβουμε παρακολουθώντας τις *χολιγουντιανές ταινίες*.

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Η ικανότητα των Αμερικανών από τη μια να ζουν σε μια άκρως εκκοσμικευμένη και φιλελεύθερη κοινωνία, και από την άλλη να διατηρούν την παραδοσιακή οικογενειακή δομή, δημιουργεί μεγάλη εντύπωση. Περπατώντας στο δρόμο βλέπεις μια παραδοσιακή θρησκευόμενη οικογένεια και μάλιστα δεν είναι οι μουσουλμάνοι, αλλά οι χριστιανοί: πατέρας, μητέρα, δυο παιδιά σε παιδικό καροτσάκι και ακόμα τρία παιδιά πηγαίνουν μόνα τους

κρατώντας από το χέρι τον μπαμπά ή τη μάνα τους. Είναι μια συνήθης εικόνα για την Αμερική. Σε μάς σήμερα είναι κάτι σπάνιο. Φρονώ ότι ένας από τους σπουδαιότερους δείκτες της εσωτερικής υγείας ενός έθνους είναι η δημογραφική του κατάσταση, δηλαδή η αύξηση ή η συρρίκνωση του πληθυσμού. Στην Αμερική σημειώνεται η αύξηση του πληθυσμού. Βεβαίως αυτό οφείλεται κυρίως στην προσέλευση των μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων και από τις χώρες της Λατινικής Αμερικής, τα ισλαμικά κράτη, αλλά είναι η γεννητικότητα, η οποία διαδραματίζει τον κυρίαρχο ρόλο, ακόμα και το γεγονός ότι μέσα στις θρησκευόμενες οικογένειες, ειδικότερα των Ρωμαιοκαθολικών και των Βαπτιστών, γεννιούνται πολλά παιδιά.

N. Ζλόμπιν: Ίσως κάποιος να μην το κρίνει αρκετά ορθό εκ πολιτικής απόψεως, αλλά μπορούμε να πούμε ότι η σημερινή Αμερική είναι η μεγαλύτερη χριστιανική χώρα παγκοσμίως. Άλλωστε εκεί είναι όπου κατοικεί η πλειοψηφία των χριστιανών. Σύμφωνα με διαφορετικές εκτιμήσεις έως 80% Αμερικανοί συνδέονται με διάφορες χριστιανικές Εκκλησίες και 7-8 % δηλώνουν όπαδοί άλλων θρησκειών, όπως του Ισλάμ και του Ιουδαϊσμού κλπ.

Εκτός τούτων, υπάρχει πολύ έντονο το αίσθημα του πατριωτισμού στις ΗΠΑ, οι Αμερικανοί είναι μεγάλοι πατριώτες της χώρας τους και του πολιτικού τους συστήματος.

Ταυτόχρονα στη Ρωσία είναι φλέγον το ζήτημα: τι να κάνουμε με τον πατριωτισμό, ο οποίος καμιά φορά απέχει πολύ από το επιθυμητό. Ποιο ρόλο μπορεί να διαδραματίσει η Εκκλησία στην επίλυση αυτού του ζητήματος; Προσωπικά εδώ διαβλέπω μια αντίθεση: άλλωστε η Εκκλησία είναι κάτι ανώτερο από την Πολιτεία, την ιθαγένεια, κάποιες άλλες αξίες. Τι πρέπει να αισθάνεται ένας Ορθόδοξος χριστιανός στη Ρωσία και την Αμερική; Ποιος είναι πιο κοντά σε αυτόν: ένας ομόδοξος αδελφός από μια άλλη χώρα, ή ένας συμπατριώτης του έστω και άθεος ή οπαδός μιας άλλης θρησκείας; Τι έχει μεγαλύτερη σημασία: η ιθαγένεια, η θρησκευτική ταυτότητα ή η στάση στο θέμα των οικογενειακών αξιών; Κατά τη γνώμη Σας, ποια είναι η βάση του πατριωτισμού;

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Στη χριστιανική παράδοση από τη μια υπάρχει μια πολύ σαφής ένδειξη ότι η Πατρίδα μας είναι στους ουρανούς. Εδώ επί της γης είμαστε φιλοξενούμενοι, ενώ αναζητούμε σύμφωνα με τον Απόστολο Παύλο, την μέλλουσαν Πατρίδα (πρβλ. Εβρ. 13.14), δηλαδή η Πατρίδα μας είναι η Άνω Ιερουσαλήμ.

Από την άλλη, η χριστιανική Εκκλησία πάντα δίδασκε τα παιδιά της να αγαπούν την επίγεια Πατρίδα τους και να την προστατεύουν. Διατί ο φιλειρηνισμός όπως ειρηνευόταν από τον Τολστόι πότε δεν ήταν χαρακτηριστικό της χριστιανικής Εκκλησίας, διατί οι ιερείς ευλογούν τους στρατιώτες, οι οποίοι πηγαίνουν να υπερασπισθούν την Πατρίδα τους και καμιά φορά όταν απειλείτο άμεσα η ανθρώπινη ζωή η ζωή του κράτους, οι κληρικοί και οι μοναχοί έπαιρναν όπλα, όπως οι περίφημοι μεγαλόσχημοι μοναχοί Περεσβέτ και Οσλγάμπια, οι οποίοι αγωνίστηκαν κατά των Μογγόλων;

Ο πατριωτισμός είναι ένα αναπόσπαστο μέρος της χριστιανικής ταυτότητας. Αγαπάμε τη χώρα μας, διότι μας εδόθη από τον Κύριο. Πρόσφατα επανήλθαμε με τον Αγιώτατο Πατριάρχη από τους Αγίους Τόπους. Διαπιστώσαμε πως ή ιθαγενείς κάτοικοι της Αγίας Γης αγαπούν την Πατρίδα τους. Η τραγωδία συνίσταται στο ότι ιθαγενείς θεωρούν τον εαυτό τους τόσο οι Εβραίοι, όσο και οι Παλεστίνιοι. Αλλά ο καθένας από αυτούς τους λαούς αγαπάει την πατρίδα του.

Στις παραδοσιακές ομολογίες επικρατεί έντονα η αντίληψη για τη γη της επαγγελίας, δηλαδή ένα ιερό τόπο εδώ, στη γη μας, και όχι μόνο κάπου στην Άνω Πατρίδα μας, και γι αυτό οι χριστιανοί αγαπούν την επίγεια τους Πατρίδα: οι Αμερικανοί αγαπούν την Αμερική, εμείς – τη Ρωσία. Ευχαρίστως μπορούμε να πάμε σε άλλες χώρες, αλλά πάντα επανερχόμαστε στο σπίτι μας και καταλαβαίνουμε ότι η Πατρίδα μας είναι εκείνος ο κήπος, ο οποίος μας εδόθη από τον Κύριο για να

τον καλλιεργούμε.

Ν. Ζλόμπιν: Σεβασμιώτατε, ώστε δε βλέπετε πρόβλημα ότι οι ενορίτες των Ρωσικών Ορθόδοξων Ναών στην Αμερική είναι οι πατριώτες των ΗΠΑ και όχι της Ρωσίας;

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Δε βλέπω κανένα πρόβλημα. Να παραθέσω ένα παράδειγμα από την ιστορία του Ρωσοϊαπωνικού Πολέμου του 1904-1905. Ο τότε Ρώσος Άγιός μας Νικόλαος, ο οποίος ίδρυσε την εθνική Ιαπωνική Εκκλησία, έμενε στην Ιαπωνία και έλεγε στους πιστούς Ιάπωνες ότι έπρεπε να προσεύχονται για την Πατρίδα τους και για τη νίκη του λαού τους σε αυτό τον πόλεμο. Δηλαδή η έννοια του πατριωτισμού προβλέπει ακόμα και την ευκαιρία και το δικαίωμα στον Ορθόδοξο ιεραπόστολο να σταθεί στο πλευρό εκείνων των ανθρώπων, μέσα στους οποίους ζει και διακονεί. Εν προκειμένω η Ορθόδοξη Εκκλησία, συμπεριλαμβανομένης και της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας, επιτελεί την ιεραποστολή της στην Αμερικανική Ήπειρο και από την άποψη αυτή είναι φυσικό ότι οι ιερείς μας στην Αμερική καλούν τους Αμερικανούς να αγαπούν την Πατρίδα τους όπως ακριβώς εμείς στη Ρωσία αγαπούμε την Πατρίδα μας.

Μια πηγή: <https://mospat.ru/gr/news/53294/>